

Harvalukuisten lintujen esiintyminen Hangon lintuasemalla 1979–2002

Johan Ekroos, Aleksi Lehikoinen, Petteri Lehikoinen & Petro Pynnönen

Hangon lintuasemalla, Haliaksella, oli havaittu vuoden 2002 loppuun mennessä 286 luonnonvaraista lintulajia, joista yleisimpien 186 lajin vuodenaikaisesiintymistä ovat kuvanneet Lehikoinen ja Vähätalo (2000) vuosien 1979–1999 aineiston perusteella. Tämän katsauksen tarkoitus on kuvata niiden lajien esiintymistä Hangon lintuasemalla, jotka jäivät pois em. katsauksesta harvalukuisuutensa takia.

Tämän katsauksen tarkoitus on kertoa harvalukuisten lajien runsaussuhteista ja vuosittais- ja vuodenaikaisesiintymisestä Hankoniemen äärimmäisessä kärjessä. Monien lintulajien osalta Hangon lintuaseman havainnot kuvaavat koko maan esiintymistä pienoiskoossa, ja siten katsaus lisää selvästi tietämystä monien lajien esiintymisestä.

Aineisto ja menetelmät

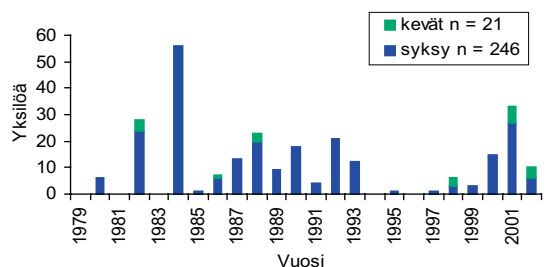
Aineiston keruumenetelmät ja vuosien 1979–1999 havainnointi- ja rengastuspäivät on julkaistu jo aiemmin Tringassa (Lehikoinen & Vähätalo 2000). Vuosina 2000–2002 havainnointi- ja rengastusaktiivisuudet vastasivat 1990–luvun loppuvuosien havainnointitehoa (Lehikoinen 2001, 2003a, 2003b). Katsaukseen on otettu mukaan komiteoiden tarkistamisen alaisien lajien havainnoista vain RK:n ja ART:n hyväksymät havainnot. La-

jeista on ilmoitettu katsauksessa kokonaisyksilömäärien lisäksi vuodenaikaisesiintyminen ja kuvattu vuosittaista esiintymistä. Runsaalukuisimmista lajeista esiintymistä on havainnollistettu vuodenaikais- ja vuosittaiskuvaajin. Muuttavat ja paikalliset yksilöt on yhdistetty kuvaajiin. Vuosittaiskuvaajissa on ilmoitettu yksilömäärät kevätkausilta (1.1.–30.6.) ja syyskausilta (1.7.–31.12.). Vuodenaikaiskuvaajissa esiintyminen on esitetty viiden päivän jaksoissa, pentadeissa (Berthold 1973). Vuodenaikaiskuvaajan pystyakseli kuvaa kyseisen pentadijakson päivänä keskimäärin havaittua yksilömäärää. Koska lajit ovat harvalukuisia, luku ylittää harvoin yli 0.5 yksilön per päivä. Testasimme tilastollisia merkitsevyyksiä ei-parametrisillä testeillä (vuosittaisten yksilömäärien muutokset: Spearman järjestyskorrelaatio; kahden aikajakson vertailemalla Mann-Whitney U-testi).

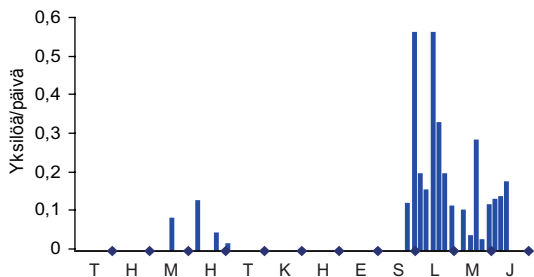
Pikkujoutsen *Cygnus columbianus*

Tästä Haliaksella harvalukuisesta läpimuuttajasta kertyi havaintoja noin 267 yksilöstä, keskimäärin 11 lintua/vuosi (0–56). Vuosien välinen vaihtelu suurta (Kuva 1). Vaikka Suomessa nähdään vuosittain satoja pikkujoutsenia, kulkee lajin päämuuttoreitti Suomen etelä- ja itäpuolite. Lajin esiintyminen Suomessa on oikullista Suomessa ja siihen vaikuttaa ilmeisesti säätila lähtöalueilla ja muuton aikana. Suomessa esiintyminen painottuu itään, joten Haliaksen läntinen sijainti ei ole lajin havaitsemisen kannalta parhaimpia (Pöyhönen 1995). Valtaosa havainnoista

Katsauksessa käytetyt lyhenteet: m = päivämutteri, p = paikallinen, yö = yömuuttava, a = parvi, (a3 = kolmen parvi, 2a = kaksi parvea), puvut koiraspukuinen/naaraspukuinen (3/2 = kolme koirasta ja kaksi naarasta), iät kv = kalenterivuosi (+1kv = vanhempi kuin 1kv), ad = vanha, subad = esiikkuinen, juv = juvenaalipukuinen nuori, r = rengastettu, kontr. = kontrolloitu, ä = ääntelevä, Ä = soidintava, jp = juhlapukuinen, tp = talvipukuinen, muutosuunnat on lyhennetty englanninkielisistä ilmansuunnista (esim. NE = koillinen, North-East, N/E = pohjoinen, kääntyi itään), Gâu = Gäsörsudden, HY = Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo.

Kuva 1. Pikkujoutsenen vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979–2002.

Kuva 2. Pikkujoutsenen vuodenaikaisiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksossa vuosina 1979-2002.

painottui syksyyn ja syyshavaintojen mediaani oli lokakuun puolivälissä (Kuva 2). Aikaisin syyshavainto tehtiin 23.9.1990 13m ja myöhäisin 15.12.2000 1p. Keväältä oli vähemmän havaintoja ja ne keskittyivät huhtikuulle (havainnot ajanjaksolta 20.3.–1.5.) (Kuva 2).

Lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus*

Lajista tehtiin kaksi havaintoa: 27.9.1982 1 SW 15 metsähanhen kanssa ja 28.9.1992 1 S. Laji on selvästi harvalukuisempi Suomenlahdella kuin Pohjanlahdella.

Kiljuhanhi *A. erythropus*

Yksi havainto: 23.5.2001 muutti 2kv lintu NE.

Punakaulahanhi *Branta ruficollis*

Yksi havainto: 24.5.1994 1 suuressa sepelhanhiparvessa E.

Ruostesorsa *Tadorna ferruginea*

Kaksi havaintoa alkusyksyltä: 18.8.1994 1 hetken p., lähti NW ja 9.9.1995 1 hetken p., lähti NE.

Mandariinisorsa *Aix galericulata*

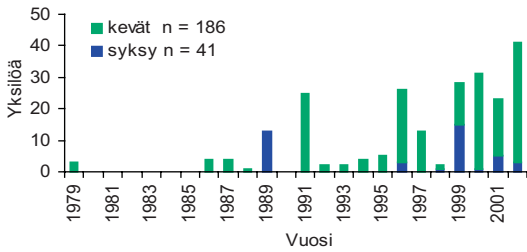
Yksi havainto tästä hiljattain C-kategoriaan nostetusta lajista: 13.–17.4.1993 /1 p.

Harmaasorsa *Anas strepera*

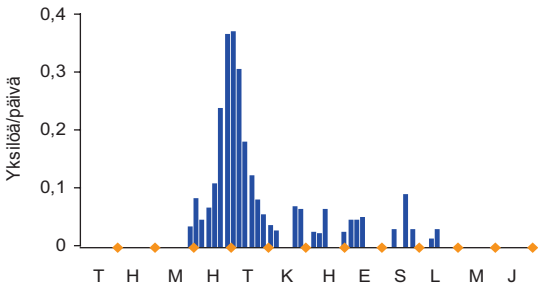
Harmaasorsa runsastui selvästi tutkimusjakson aikana. 1980-luvulla lajia ei tavattu vielä läheskään joka vuosi, mutta 1991 jälkeen laji oli jokavuotinen. Voimakkain runsastuminen tapahtui 1990-luvun puolivälin jälkeen, jolloin vuosittain havaittiin jo muutamia kymmeniä harmaasorsia (Kuva 3). Runsastuminen ajoittui samalle ajalle kuin Jurmon lintuasemalla (Lehikoinen ym. 2003). Yhteensä harmaasorsia havaittiin noin 227 yksilöä, keskimäärin 9.5 yksilöä/vuosi (0–41). Valtaosa havainnoista painottui kevätkaudelle (Kuvat 3 ja 4) ja mediaani oli 1.5. Syyskaudelta havaintoja oli ha-

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus* kuuluu Haliaksen harvalukuisten lintujen kaartiin ja niitä nähdään vaihtelevasti vuosien välillä. © Kari Soilevaara, Sipoo 21.4.2001.

Kuva 3. Harmaasorsan vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Yksilömäärät kasvoivat huomattavasti jakson aikana (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $rs = 0.76$, $P < 0.001$).

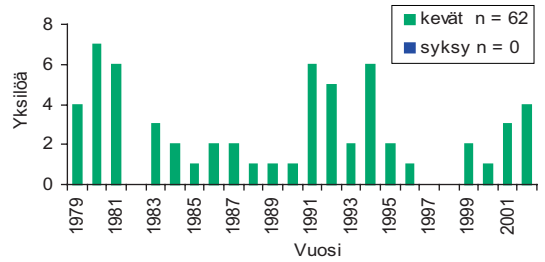

Kuva 4. Harmaasorsan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

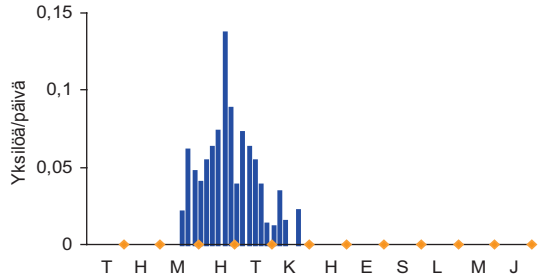
janaisemmin pääasiassa heinäkuulta syyskuulle. Syyskauden mediaani oli 16.8. Aikaisimmat harmaasorsat havaittiin 30.3.2002 2/m ja syksyn myöhäisimmät 12.10.2002 a2/1m. Maalis–toukokuussa muuttavina havaittujen lintujen sukupuolijakauma oli 47/25, joten koiraita oli lähes kaksinkertaisesti naaraita enemmän. Koiraat saattoivat olla helpompia huomata, kuin hyvin vaatimattomia näköiset naaraita, mutta tämä ei selitä vinoutunutta sukupuolijakaumaa. Perinteisesti linnuilla naaraiden kotipaikkaisuus on heikompi kuin koiraiden, vain vesilinnuilla (Anatidae) on todettu koirailta voimakkaampi taipumus dispersaaliin (todettu mm. lumihanarella, kanadanhanarella *Branta canadensis* ja jousisorsalla *Anas acuta*) (Cooke ym. 1975, Greenwood 1980, Lessells 1985). Tämä ilmiö voisi selittää havaitun harmaasorsien koirasvoittoisuuden. Monet vesilinnut parituvat tavallisesti jo talvehtimisalueilla ja koiraat seuraavat kevätmuutolla naaraita, jotka palaavat tutuille pesimäalueille (Greenwood 1980). Mikäli koiraiden dispersaali on voimakkaampaa kuin naaraiden, etelästä runsastuvalla harmaasorsalla pesimättömät koiraat liikkuvat siten laajemmalla alueella kuin naaraita, jotka olisivat uskollisempia eteläisille synnyin- tai aiemmille pesimäalueilleen.

Kyhmyhaahka *Somateria spectabilis*

Kyhmyhaahkoja havaittiin yhteensä noin 62 yksilöä, keskimäärin 2.6 yksilöä/vuosi (0–7). Eri yksilöiden tulkinta

Kuva 5. Kyhmyhaahkan vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002.

Kuva 6. Kyhmyhaahkan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

oli joidenkin vuosien osalta hankalaa. Tutkimusjakson ajalta erottui kaksi selvästi parempaa kyhmyhaahkakaksosoa 1970–80-luvun taite ja 1990-luvun alkupuoli, jonka jälkeen kyhmyhaahkamäärät olivat keskimääräistä alhaisempia (Kuva 5). Kaikki havainnot ajoittuivat keväälle ajanjaksolle 17.3.–20.6. Valtaosa havainnoista oli huhti–toukokuulta ja mediaani oli 24.4. (Kuva 6). Kesäkuulta tehtiin havaintoja viidestä yksilöstä. Valtaosa havainnoista koski juhlapukuisia +3kv koiraita. 3kv koiras havaittiin kerran ja naaraita havaittiin kolmesti: 16.4.1988 /1m, 17.3.1991 /1p ja 8.6.1991 /1m. Naaraiden vähyys selitty osin sillä, että kyhmyhaahkanaaraiden määrittäminen on huomattavasti hankalampaa kuin juhlapukuisen koiraan, jonka pystyy määrittämään jo monen kilometrin päästä.

Pyö *Bonasa bonasia*

Havaintoja kahdeksasta yksilöstä: 16.9.1982 koiras löytyi kuolleena verkosta, 29.9.1985 1p, 7.10.1986 1p, 26.9.1987 1p, 26.9.1989 1p, 13.10.1992 1p, 13.9.1997 koiras p. (ilmeisesti sama yksilö löytyi 27.9.1997 kuolleena verkosta) ja 19.–21.9.2002 1p. Pyy syksyinen liikehtiminen ajoittui syyskuun loppupuolelle ja lokakuun alkupuolelle.

Metso *Tetrao urogallus*

Havaintoja ainakin seitsemästä yksilöstä, joista kuusi naaraspukuisia ja yksi koiras. Havainnoista kuusi on syyskaudelta (lokakuussa viisi) ja yksi keväältä: 27.10.1979 /1 W/E ja mahdollisesti sama 31.10.1979 /1p, 28.9.1984 /1, 8.10.1988 /1 W kauas merelle, 10.10.1988 /1p, 15.10.1995

Kanalintujen näkeminen Haliaksella on aina yhtä huomionarvoista asia. Pyy *Bonasa bonasia* on eksynyt aseman alueelle ainoastaan kahdeksan kertaa. © Kari Soilevaara; Kirkkonummi, 9.5.1993.

/1 SW/NE, 30.4.1996 /1p ja 23.10.2001 /1, joka tuli iltahämärissä petoverkosta ja rengastettiin.

Peltopyy *Perdix perdix*

Lajista tehtiin kaksi kevätpuolen havaintoa: 4.5.1979 5p ja 21.–22.4.2000 1p, joista jälkimmäinen lienee yksi Hangon Henriksbergissä tarhasta vapautetuista linnuista.

Viiriäinen *Coturnix coturnix*

Viiriäinen on havaittu neljästi Haliaksella. Peräti kolme havaintoa koskee marraskuisia lintuja. Ohessa kaikki havainnot: 5.11.1984 1p, 14.11.1992 1p, 4.7.2000 1p ja 26.11.2000 1p.

Fasaani *Phasianus colchicus*

Fasaani havaittiin kahdesti: 8.11.1984 1/p ja 27.6.–3.7.2000 /1p.

Jääkuikka *Gavia adamsii*

Lajilleen määritettyjä jääkuikkia nähtiin yksitoista kertaa. Aikaisin havainto tehtiin 28.4.2002, jolloin 2kv lintu nähtiin muutolla. Muut viisi kevähavaintoa koskivat toukokuisia muuttavia juhlapukuisia lintuja aikavälillä 4.–26.5. Havainnoista kaksi oli syyskuulta (17.9.1998 1kv m ja 8.9.2002 1–2kv m), yksi marraskuulta (17.11.2001 1kv p) ja kaksi joulukuulta (11.12.1999 1juv/tp p ja 29.12.1999 1kv p). Lajiparista jääkuikka/amerikanjäätikuikka kertyi havaintoja kymmenestä yksilöstä. Näistä seitsemän oli

toukokuulta aikavälillä 13.–31.5. ja loput syyskaudelta seuraavasti: 23.8.1979 1m, 12.9.1984 1m ja 11.10.1988 1m.

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis*

Kaksi havaintoa: 29.9.1979 juv/tp p ja 3.2.1983 1p Uddgrundetin edustalla.

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

Yhteensä kuusi havaintoa seitsemästä yksilöstä. Näistä yksi toukokuinen, loput syksyltä. Yli puolet havainnoista koski syksyisiä yömuuttavia lintuja ja laji nähtiin asemalla vain kahdesti. Kaikki havainnot: 27.9.1984 1 yöm 20:50, 6.10.1989 1 yöm, 20.5.1995 1p Gäulla, lähti E, 21.9.1995 1 yöm 21:30, 28.8.2001 1p Kalskärsviken–Gäsörsviken ja 12.9.2001 a2ä yöm 23:35.

Mustahaikara *Ciconia nigra*

Neljä havaintoa seitsemästä nuoresta linnusta. Kaikki havainnot ajoittuivat lyhyelle aikavälille elokuun jälkipuoliskolla: 14.8.1990 1m, 25.8.1998 1m, 15.8.1999 1m ja 21.8.2000 a4m.

Kattohaikara *C. ciconia*

Yhteensä kahdeksan havaintoa 26 yksilöstä. Keväisiä havaintoja oli viisi (21 yksilöä) ja syksyisiä kolme. Kaikki keväiset linnut havaittiin lyhyellä aikavälillä touko-kesäkuun taitteessa. Kaikki havainnot: 22.5.1979 1 SSW/

NNW, 1.6.1979 a5 W, 6.6.1983 1 NE, 19.7.1983 1 W, 29.5.1988 a2 W, 23.5.1995 jättiparvi a12 NE, 29.8.1999 a3 S ja 12.9.2000 1 S 100 kurjen parvessa.

Pronssi-iibis *Plegadis falcinellus*

Yksi havainto: 19.9.1996, jolloin yksinäinen stajjari todisti lajin aamuista ohilentoa, 1 W klo 9:02. Sama lintu nähtiin edellisenä iltana Helsingissä (Ojala ym. 1997).

Haarahaukka *Milvus migrans*

Jakson aikana havaittiin yhteensä 21 haarahaukkaa, joista vain kolme koskevat keväisiä muuttajia. Havainnot jakautuvat kuukausittain seuraavasti: IV 2, V 2, VIII 7 ja IX 11. Ohessa keväällä havaitut linnut: 13.5.1981 1m, 19.4. 1987 1m, 21.4. 1987 1m ja 5.5.1997 1m. Syyskauden havainnoista aikaisin oli 10.8.1981 1m ja myöhäisin 29.9.1993 1m. Suurin osa (13) syksyisistä haarahaukoista havaittiin aikavälillä 25.8.–16.9.

Käärmekotka *Circaetus gallicus*

Yksi havainto: 19.9.1992 1m. Havainto koskee samaa poikkeuksellisen vaaleaa käärmekotkaa, joka pyöri laajemmin Tammisaari–Hanko alueella 13.–20.9.1992.

Arosuohaukka *Circus macrourus*

Viisi havaintoa, joista kaksi kovalta arosuusyksyltä 2001: 27.4.1996 1ad/ m, 21.5.1997 /1ad m, 16.4.2000 1ad/ m ja 12.9.2001 2 1kv (2a)m.

Niittysuohaukka *C. pygargus*

Havaintoja neljästä niittysuohaukasta. Kaikki havainnot tehtiin kevätkaudelta: 8.6.1991 1/m, 3.5.1998 3kv/ m, 6.5.2001 2kv m ja 10.5.2002 /1ad SW. Määritettyjen aro- ja niittysuohaukkojen lisäksi lajilleen määrittämättömistä naaraspukuisista sirosuohaukoista kirjattiin yhteensä yhdeksän havaintoa. Näistä kolme nähtiin keväällä (V 2, VI 1) ja kuusi syyskaudella. Syksyisistä neljä havaittiin syyskuulla. Yksi havainto koski elokuusta lintua (16.8.2002 1p) ja yksi havainto oli lokakuulta (5.10.1988 1m).

Pikkukiljukotka *Aquila pomarina*

Havaintoja kolmesta alkusyksyisestä yksilöstä: 8.9.1988 1 sudab/ad m, 29.8.1997 1 subad/ad NE ja 10.–11.9.1999 1kv.

Kiljukotka *A. clanga*

Lajista on kirjattu neljä havaintoa aseman historian aikana. Kiljukotkaa ihasteltiin asemalla ensimmäistä kertaa 19.10.1980, jolloin Jukka Haapala rengasti haukkahäkkiin erehtyneen nuoren 1kv naaraan. Loput kolme havaintoa koskivat syyskuisia, muuttolennessä havaittuja lintuja: 12.9.1981 1m, 17.9.1981 1m ja 26.9.1997 subad m. Yllä olevien havaintojen lisäksi lajilleen määrittämättä jääneitä kiljukotkaryhmän lintuja havaittiin neljästi, kolme syyskuista ja yksi lokakuulta. Vaikka noin kymmenen kilometrin päässä Täktomissa rarikotkia pörrää

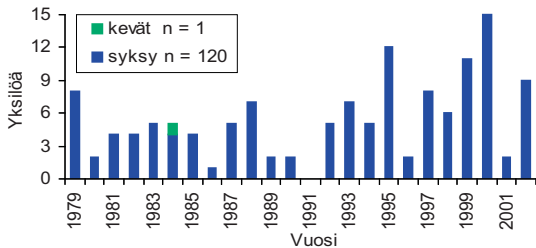

Punajalkahaukan *Falco vesperinus* kevähavainnot painottuvat toukokuun puoliväliin. © Kari Soilevaara, *Läggskär*, 5.6.1998.

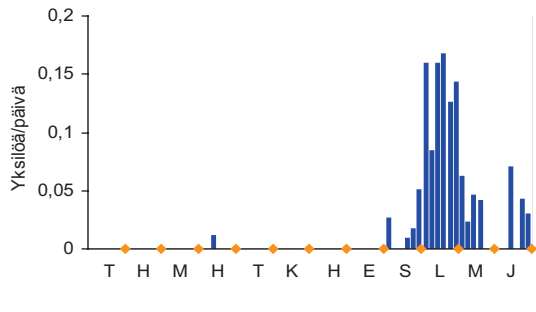
vuosittain, niin ne harvoin eksyvät aivan Hankoniemen kärkeen asti.

Maakotka *A. chrysaetos*

Maakotkia havaittiin yhteensä noin 131 yksilöä, keskimäärin 5.4 yksilöä/vuosi (0–15) (Kuva 7). Vuosittain havaitut yksilömäärät pysyivät melko vakaana tutkimusjakson aikana, joskin pientä runsastumista havaittiin etenkin 1990-luvun puolivälin jälkeen (Kuva 7). Lajin parimäärä kasvoi hitaasti 1990-luvulla (Ollila 2000), joka näkyy myös Haliaksella havaittujen yksilömäärien hienoisena kasvuna. Keväällä laji havaittiin vain kerran (13.4.1984 1m). Syksyllä valtaosa havainnoista tehtiin lokakuussa ja mediaani oli 18.10. (Kuva 8). Syksyn aikaisin havainto on 3.9.2000 ja joulukuulta tehtiin neljä havaintoa (2–3 linnusta).

Kuva 7. Maakotkan vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979–2002. Haliaksella havaittujen määrien kasvu oli vain suuntaantavasti tilastollisesti merkitsevä (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $r_s = 0.37$, $P = 0.08$).

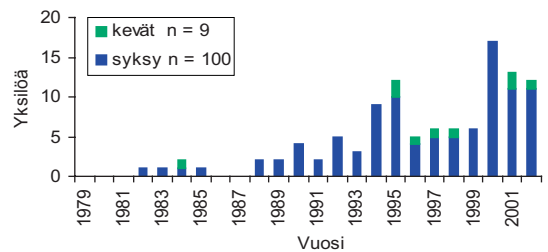
Kuva 8. Maakotkan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979–2002.

Punajalkahaukka *Falco vespertinus*

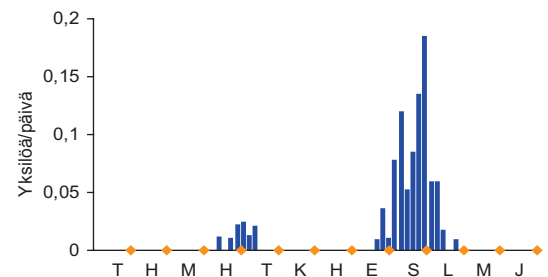
Laji havaittiin yhteensä 11 kertaa. 1980-luvulla laji havaittiin kerran, 8.9.1981 1kv p. Vuosina 1994–2001 punajalkahaukkoja havaittiin 1–2 lintua lähes vuosittain, poikkeuksena 1998, jolloin lajia ei havaittu. Keväällä laji nähtiin neljästi aikavälillä 8.5.–19.5. Syksyllä lajista kertyi seitsemän havaintoa aikaväliltä 27.8.–19.9., jotka kaikki iältään 1kv lintuja.

Muuttohaukka *F. peregrinus*

Muuttohaukkoja havaittiin yhteensä 109 yksilöä, keskimäärin 4.6 yksilöä/vuosi (0–17) (Kuva 9). Kannan runsastuminen Suomessa (Ollila 2003) näkyi kauniisti Haliaksen muuttosummien kasvuna 1980–90-luvun taitteesta alkaen (Kuva 9). Valtaosa havainnoista tehtiin syksyllä. Keväthavainnot ajoittuvat 12.4.–13.5. väliselle jaksolle. Syyshavaintojen mediaani oli 22.9. (Kuva 10). Aikaisin syyshavainto oli 18.8.2002 1p ja myöhäisin 22.10.2000 1kv p. Syksyllä vanhojen lintujen ($n = 44$) mediaani oli 19.9. ja nuorten ($n = 28$) 27.9. Ruotsin eteläkärjessä Falsterbossa syksyinä 1986–1990 havaittujen muuttohaukkojen vastaavat mediaanipäivät olivat 9.9. ja 22.9. (Kjellen 1992), joten Haliaksella muuttohaukat muuttivat myöhemmin kuin Falsterbossa ja lienevät olleet siten ainakin osittain eri lintuja kuin Falsterbossa. Pitkänmatkan muuttajille tyypillisesti vanhat linnut muuttivat aikaisemmin kuin nuoret (Kjellen 1992).

Kuva 9. Muuttohaukan vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979–2002. Lajin runsastuminen oli tilastollisesti merkittävää (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $r_s = 0.92$, $P < 0.001$).

Kuva 10. Muuttohaukan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979–2002.

Tunturihaukka *F. rusticolus*

Tunturihaukasta tehtiin havaintoja kolmesta yksilöstä. Kaikki havainnot: 2.11.1983 1kv m, 3.-4.11.2000 1kv p ja 26.12.2000 1kv m.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

Lajista kertyi kuusi havaintoa. Näistä kaksi oli keväältä ja neljä syksyltä: 24.8.1995 1p, 6.8.1999 1kv p, 25.9.1999 1

Tämä nuori mustapyrstökuiri *Limosa limosa* on Haliaksen ainoa syyshavainto, keväällä lajia on nähty 19 kappaletta. © Kari Soilevaara, *Halias*, 11.9.1999.

yöm, 7.4.2000 1 yöm, 22.4.2001 1p ja 9.10.2001 tuore siipi löytyi metsästä.

Luhtahuitti *Porzana porzana*

Lajista tehtiin yhteensä kymmenen havaintoa. Havainnoista kolme ajoittui keskikesälle, yksi elokuulle ja kuusi syyskuulle. Kaikki havainnot: 20.6.1979 1p, 17.9.1980 1r, 14.9.1983 1p, 24.–25.6.1988 1p, 23.9.1988 1p, 6.9.1988 1p, 14.9.1996 1p, 5.7.1999 1p 6.–8.8.1999, 22.9.2001 1p.

Ruisräikkä *Crex crex*

Havainnoja kahdestatoista yksilöstä. Havainnot jakautuivat kuukausittain seuraavasti: V 2, VI 4, joista yksi paikalla vielä heinäkuussa, IX 4 sekä X 1 (7.10.1999). Havainnoista viisi koski soidintavia yksilöitä.

Liejukana *Gallinula chloropus*

Yksi havainto: 4.6.1984 1p Gäulla.

Avosetti *Recurvirostra avosetta*

Kymmenen keväthavaintoa 17 yksilöstä aikaväliltä 17.4.–4.6. ja yksi syyshavainto. Kaikki: 1.–16.5.1979 1p Gäulla, heikkokuntainen, kuoli (HY), 17.4.1984 2 nousi Gäulta SSW, 18.4.1986 a3 ESE, 18.–19.4.1992 2p (19.4. vain 1p) Gäulla, 3.–4.6.1994 1p Gäulla, 18.4.1995 1 S, 10.5.1997 2 ENE, 2.5.1998 1 E, 21.4.1999 1m 26.4.1999 2 E, hetken p ja 24.7.2001 1p Gäulla.

Keräkurmitsa *Charadrius morinellus*

Neljä havaintoa: 8.10.1980 1kv SSE, 15.9.1994 a2 S, 13.9.1995 1aä yöm ja 13.5.1997 1 N.

Merisirri *Calidris maritima*

Yllättävän harvinainen vieras aseman alueella. Merisirrit pysyttelevät hyvin uskollisesti ulkosaaristossa, eivätkä harhaudu sisäsaaristoon edes kovilla myrskyillä. Niinpä laji havaittiin Haliaksella vain kahdesti: 29.12.1998 1p ja 29.1.2000 1p Kistskäriellä. Lisäksi 29.12.1998 havaittiin kaksi määrittämätöntä pikkukahlaajaa, jotka olivat todennäköisesti merisirrejä.

Heinäkurppa *Gallinago media*

Yhteensä havaittiin 18 heinäkurppaa. Havainnot ajoituivat tasaisesti eri vuosikymmenille. Syksyllä 1996 havaittiin peräti kuusi heinäkurppaa ja tuona syksynä laji havaittiin ennätyksellisen paljon ympäri Suomea (Pöyhönen 2001a). Ainoa keväthavainto tehtiin 23.5.1979 tyypilliseen lajin kevätmuuttoaikaan (Pöyhönen 2001a). Kaikki havainnot tehtiin Gäulta tai Gäsörsvikenin pohjukasta. Yksi nuori rengastettiin 21.9.1996. Syksyisistä linnuista aikaisin havaittiin 24.8.1997 ja myöhäisin 15.10.1998. Valtaosa linnuista (13) havaittiin syyskuussa.

Mustapyrstökuiri *Limosa limosa*

Yhteensä havaittiin 19 mustapyrstökuiuria. Havaitut yksilöt vuosittain: –80 2, –81 6, –86 1, –87 1, –94 1, –96

2, -98 3, -99 1 ja -02 2. Kaikki havainnot tehtiin kevätkaudella yhtä syyskuista lukuun ottamatta, jolloin 11.–24.9.1999 nuori lintu viihtyi Gåulla. Keväthavainnot jakautuivat kuukausittain seuraavasti: IV 5, V 10 ja VI 2. Aikaisin lintu havaittiin 16.4.1996 ja kevään viimeisin 3.6.1980. Kerran havaittiin enemmän kuin yksi yksilö: 26.4.1981 a2 NW.

Rantakurvi *Xenus cinereus*

Neljä havaintoa, joista kaksi keväältä ja kaksi syksyltä: 11.7.1997 1 ESE, 14.7.1997 lad p Gåulla, 5.5.1998 1p Gåulla ja 16.5.2000 1 SE.

Isovesipääsky *Phalaropus fulicarius*

Yksi havainto: 18.10.1997 1kv pysähtyi uimaan hetkeksi Uddgrundetin edustalle lähti SW.

Leveäpyrstökihi *Stercorarius pomarinus*

Harvinainen läpimuuttaja ajalla 14.5.–1.6. ja 21.10.–7.11. Keväältä kymmenen havaintoa 18 yksilöstä. Syksyisiä havaintoja vain kahdelta vuodelta: 7.11.1996 1kv p ja kovana esiintymisvuonna 1999 viisi havaintoa, yhteensä kymmenen yksilöä, kaikki nuoria. Määrittämättömiä kihuja näkyi tuona vuonna loka–marraskuussa yli 120 yksilöä (eniten 11.10.1999 42m) (Pynnönen ym. 2000). Näistä suurin osa oli todennäköisesti leveäpyrstökihuja. 30.5.2000 havaittiin toisen kalenterivuoden lintu, joka lienee syksyn 1999 peruja. Muuten kaikki keväiset havainnot koskivat vanhoja lintuja.

Tunturikihi *S. longicaudus*

Vain kolme havaintoa, niistäkin kaksi samana päivänä kovana kihusyksynä 1999: 6.6.1985 lad NE ja 3.10.1999 1kv WSW 12.05 ja 1kv WSW 12.09.

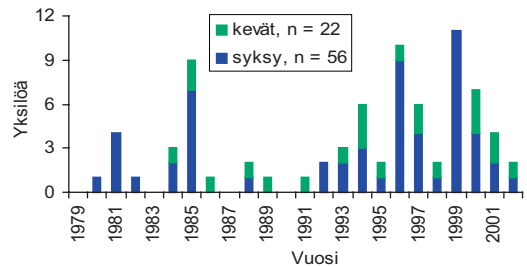
Isolokki *Larus hyperboreus*

Säännöllinen, mutta harvalukuinen talvievias. Havainnot (27/28yksilöä) ajalta 5.11.–28.5. jakautuen kuukausittain seuraavasti: XI 3, XII 1, I 7, II 4, III 3, IV 9, V 2. Havainnointia oli talvisin hyvin vähän verrattuna kevääseen, mikä selittänee huhtikuun näkymisen parhaimpana kuukautena. Talvella 96/97 havaittiin lähes joka vierailulla ensimmäisen talven isolokki ajalla 7.1.–12.3., 24.1. paikalla oli kaksi yksilöä. Marraskuiset; 16.11.1991 1p, 11.11.1997 1kv W 9.40 ja 5.11.1999 2kv W ja toukokuiset: 28.5.1980 1 ilm. 3kv NE ja 19.5.1987 2kv hetken p. Vanhasta linnusta on vain yksi havainto: 8.3.1998 lad NE.

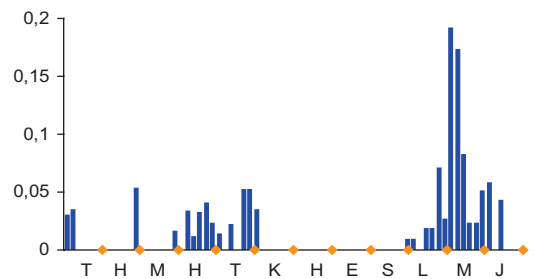
Pikkukajava *Rissa tridactyla*

Pikkukajava oli lähes vuosittainen harvalukuinen läpimuuttaja, josta kertyi vuosien saatossa havaintoja 78 yksilöstä, keskimäärin 3.3 yks./vuosi. Laji runsastui havaintojakson aikana. Vielä 1980-luvulla laji ei ollut läheskään jokavuotinen, mutta 1993 alkaen lajista tehtiin vuosittain useampia havaintoja (Kuva 11). Vajaa kolmannes havainnoista oli keväältä 28.3.–1.6. ja kevään mediaani oli 2.5. (Kuva 12). Valtaosa havainnoista oli syysmuutolta, joka jatkui aina alkutalveen asti. Syyskauden havainnot tehtiin ajalta 1.10.–11.12. ja mediaani oli 3.11. (Kuva 12). Sydäntalvella laji havaittiin kolmesti: 1.1.1991 2kv p, 8.1.1997

2kv W ja 27.2.2000 lad SE. Valtaosa havainnoista koski ensimmäisen talven lintuja ja vanhoja lintuja havaittiin yhteensä seitsemän. Havaituista linnuista 15 koski paikallisia yksilöitä ja 62 muuttavia. Näiden lisäksi Gåun metsiköstä löydettiin 21.4.2000 kuolleen vanhan linnun raato, joka tallennettu HY.

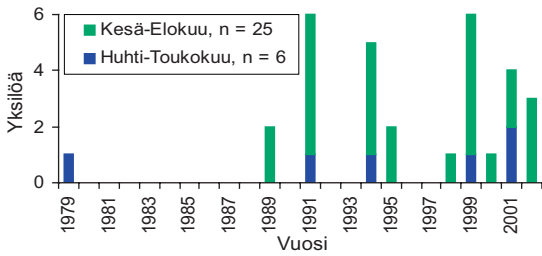
Kuva 11. Pikkukajavan vuosittainen esiintyminen keväät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Jakson alkupuolella 1979-1990 havaittiin vähemmän (keskimäärin 1.7 yks./vuosi) pikkukajavia kuin jakson loppupuolella (1991-2002) (4.4 yks./vuosi) (Mann-Whitneyn U-testi, $Z = -2.63$, $P = 0.009$).

Kuva 12. Pikkukajavan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Riuttatiira *Sterna sandvicensis*

Riuttatiira on Haliaksella harvinainen kesävieras. Lajista tehtiin yhteensä 23 havaintoa 31 yksilöstä. Riuttatiira oli selvästi yleisempi jakson loppupuoliskolla. Ennen 1990-lukua laji havaittiin vain kahdesti: kerran vuonna 1979 ja kahdesti 1989. Vuodesta 1991 alkaen laji oli lähes jokavuotinen vierailija ja parhaimpina vuosina 1991 ja 1999 havaittiin kuusi riuttatiiraa (Kuva 13). Aikaisin ja samalla ainoa huhtikuinen riuttatiira nähtiin 19.4.1999. Muiden havaintojen kuukausijakauma oli seuraava: V 5, VI 8, VII 12 ja VIII 5. Myöhäisin havainto on 25.8.1995 2ad p, joka samalla ainoa havainto paikallisista linnuista. Kaikki muut havaitut riuttatiirat ovat olleet joko muuttavia tai pysähtyneet lähivesille vain hetkeksi paikalliseksi. Kahden linnun parvia havaittiin kahdeksan, muut havainnot koskivat yksinäisiä lintuja. Näiden havaintojen lisäksi 8.5.1997 havaittiin muuttava riutta-/hietatiira.

Kuva 13. Riuttatiiran vuosittainen esiintyminen kevät- ja kesäkuukausina Hangon lintuasemalla 1979–2002. Laji runsastui 1990-luvun alussa (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $r_s = 0.55$, $P = 0.006$).

Pikkutiira *S. albifrons*

Yllättävän harvinainen laji Haliaksella, vain 4 havaintoa. Kaikki havainnot paikallisista linnuista Gäsörsuddenilta (aikaväliltä 22.4.–18.5.): 29.4.1989 1ad p, 22.–24.4.1998 1p, 6.5.1998 1p ja 18.5.2001 1p. Vuoden 1998 huhtikuinen havainto on ART:n käsittelemä, sillä se oli tuolloin Suomen aikaisin havainto lajista.

Mustatiira *Chlidonias niger*

Mustatiirasta ei tehty havaintoja läheskään vuosittain. Havainnot (12/17yks.) jakautuvat keväällä ajalle 10.5.–14.6.(12) ja syksyllä ajalle 5.8.–3.9. (5). Kaikki: 14.6.1979

ljp SW, 3.9.1984 1kv p, jonka varpushaukka söi (määritys jäi *Chlidonias* sp:ksi), 2.9.1986 1kv NE, 15.8.1987 1kv m, 1.6.1988 ljp p, 5.–6.8.1989 ljp ljuv p (6.8. vain ljuv p), 27.5.1995 ljp p, 18.5.1999 ljp E, 22.5.1999 a2 SE + a4 SE, 10.5.2000 1 NW ja 26.5.2002 ljp p.

Etelänkiisla *Uria aalge*

Laji oli yllättävän vähälukainen Haliaksen vesillä. Osaltaan tämä johtuu määritysvaikeuksista, sillä ruokkilinnut lensivät yleensä Haliakselta katsottuna hyvin kaukana merellä. Vain kaksi havaintoa perättäisiltä vuosilta: 20.7.1999 1 hetken paikallisena haahkojen seassa alueen pohjoispuolella, lähti WNW ja 13.6.2000 1 W hyvänä ruokkipäivänä.

Pikkuruokki *Alle alle*

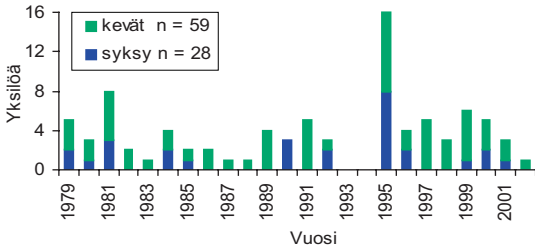
Yksi havainto: 8.–14.11.1998 1p viihtyi Uddskatanin länsikärjen rantavedessä.

Turkinkyhky *Streptopelia decaocto*

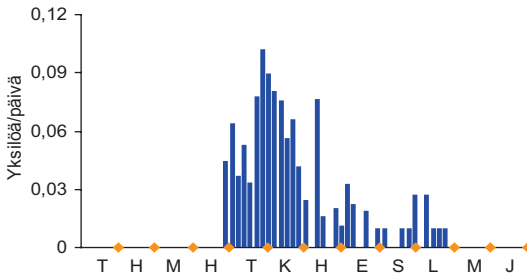
Turkinkyhkyjä havaittiin yhteensä noin 87 yksilöä, keskimäärin 3.7 yksilöä/vuosi (0–16, Kuva 14). Esiintyminen painottui kevätkaudelle, touko-kesäkuulle (Kuva 15). Aikaisimmat turkinkyhkyt havaittiin 26.4.1989 1m ja 26.4.1998 1m. Kevätkauden mediaani oli 29.5. Syyskaudella tehtiin havaintoja heinäkuulta aina lokakuulle ilman selvää huippua (Kuva 15). Myöhäisin havainto tehtiin 22.10.1992 1p. Vain kolmesti havaittiin enemmän kuin yksi lintu kerralla ja nämäkin havainnot koskivat kahden linnun parvia. Aseman ainoa turkinkyhkyrengastus tapahtui vuonna 1981.

Pikkuruokki *Alle alle* on tavattu ainoastaan kerran, jolloin yksinäinen lintu kellui Uddskatanin länsikärjen tuntumassa joitakin päiviä. © Mikko Heikkinen, *Halias*, marraskuu 1998.

Kuva 14. Turkinryyhyksen vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002.

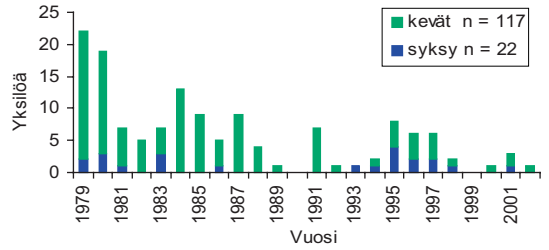
Kuva 15. Turkinryyhyksen vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Turturikyhyhy *S. turtur*

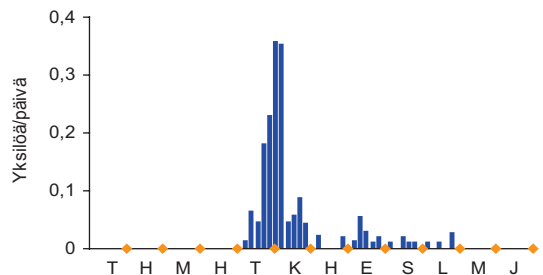
Turturikyhyhyä havaittiin yhteensä noin 139 yksilöä, keskimäärin 5.8 yksilöä/vuosi (0–22). Turturimäärät vähenivät rajusti 1970–80-luvun taitteesta ja tutkimusjakson viimeisinä vuosina lajia ei ollut enää jokavuotinen (Kuva 16). Kannan taantuminen näkyi etenkin kevätisten lintujen vähenemisenä (Kuva 16). Keväällä esiintyminen painottui touko–kesäkuun taitteeseen ja mediaani oli 1.6. (Kuva 17). Aikaisin turturikyhyhy havaittiin 9.5.1997 1p. Suurin kevätmuutto havaittiin 1.6.1979, jolloin muutti peräti 8 turturia. Syyskaudella tehtiin selvästi vähemmän havaintoja (yhteensä 22 yksilöä) ja ne painottuivat elokuulle (yhdeksän yksilöä). Heinäkuussa havaittiin kolme turturia, syyskuussa neljä ja lokakuussa viisi turturikyhyhyä (Kuva 17). Yli yhden linnun parvia havaittiin neljä kertaa. Asemalla rengastettiin kaksi turturia (1986 & 1997).

Turturikyhyhylaji *Streptopelia* sp

Määrittämättömiä *Streptopelia*-kyhyhyä havaittiin yhteensä 40, joista peräti 15 vuonna 1979 ja puolet vuosina 1979–1981. Tämän jälkeen vuosittain havaittiin 0–3 määrittämättöntä *Streptopelia*aa. Havaintojen kuukausijakauma oli seuraava: V 11, VI 18, VII 3, VIII 3, IX 3 ja X 2. Selvästi suurimmat määrät havaittiin 5.6.1979 a9m ja 6.6.1979 4m. Todennäköisesti etenkin jakson alkuvuosien havainnot koskevat turturikyhyhyä, joka tuolloin oli selvästi turkinryyhyä yleisempi (Kuva 16).

Kuva 16. Turturikyhyhyksen vuosittainen esiintyminen kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Yksilöämäärien lasku on ollut rajua jakson alkuvuosista (Spearmanin korrelaatio yksilöämäärän ja havaintovuoden välillä $r_s = -0.64$, $P = 0.001$).

Kuva 17. Turturikyhyhyksen vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Tunturipöllö *Bubo scandiacus*

Tunturipöllöjä havaittiin vain talvina 1999/2000 (väh. 5 yks) ja 2000/01 (1yks). Talven 1999/2000 yksilömäärä on tulkinnanvarainen, sillä lintuja havaittiin marraskuun lopulta maaliskuun loppuun eri puolilla aluetta. Kaikki: 30.11.1999 1p, 11.–13.12.1999 1p kaukana länsipuolella, 30.12.1999–26.2.2000 Tulliniemi – Tullholmen välillä /1p, 9.1.2000 1p kaukana länsipuolella, 11.–27.3.2000 /1p länsipuolen luodot – Tulliniemi ja 22.11.2000 1p Uddskatanin SW-kärjessä. Talvena 1999/2000 tunturipöllöjä havaittiin poikkeuksellisen runsaasti pitkin Etelä-Suomea (Rissanen ym. 2002, Pynnönen & Komi 2001).

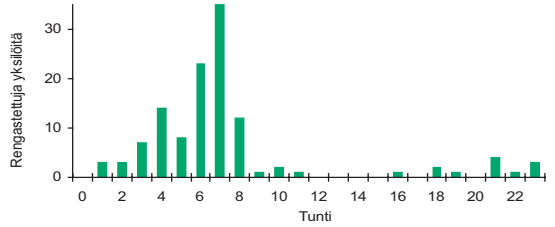
Hiiripöllö *Surnia ulula*

Harvinainen syksyinen vaeltajavieras, josta tehtiin 15 havaintoa. Havainnot olivat ajalta 22.9.-10.11. Lisäksi 27.3.1993 Kallskärsvikeniltä löytyi kasa hiiripöllön sulkia. Muuttavaksi on kirjattu kolme yksilöä, 22.9.1985, 31.10.1987 ja 16.10.1988. Paikallisia on havaittu 11, näistä kahdeksan on saatu verkoista. Kaikki rengastetut ovat olleet ensimmäisen syksyn lintuja. Ei selviä vaellusvuosia, yleensä yksi lintu/syksy. Kuitenkin vuonna 1989 havaittiin kolme yksilöä ja 1987 kaksi.

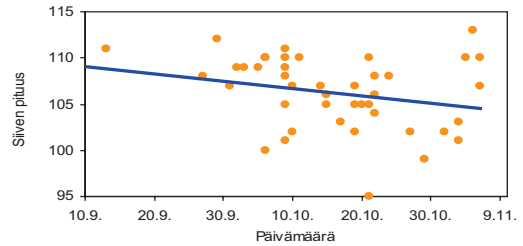
Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*

Varpuspöllöjä oli merkitty asemalomakkeille yhteensä 176 paikallista, näistä osa koski samoja yksilöitä. Asemalla

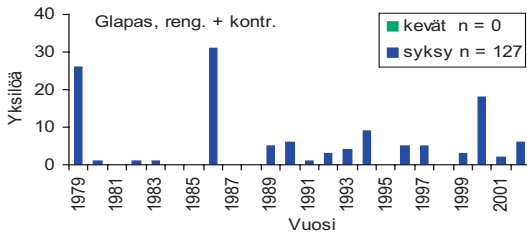
rengastettiin 1979–2002 124 varpuspöllöä, keskimäärin 5.2 rengastusta/vuosi (0–31). Laji käyttäytyi vaelluslinnun tavoin ja vuosittaiset vaihtelut olivat suuria. Selvästi parhaimmat vuodet olivat 1979 (26r), 1986 (31r) ja 2000 (16r + 2kontr.) (Kuva 18). Talvella tehtiin kaksi havaintoa (5.1.1997 ja 21.1.1993) ja keväällä yksi (24.3.1997) soidintava aseman pihassa. Loput havainnoista tehtiin syksysin. Elokuussa havaittiin yksi lintu 25.8.2001. Valtaosa havainnoista tehtiin lokakuussa ja rengastusten mediaani oli 19.10. (Kuva 19). Ulkopuolisia kontrolleja saatiin syksyllä Valkeakoskella (etäisyys linnuntietä 155 km), Kauhajoella (283 km) ja Kiimingissä (603 km) samana kesänä pesäpoikasina rengastetuista linnuista. Lisäksi Haliaksella lokakuussa rengastettu varpuspöllö löytyi saman vuoden joulukuussa Tammisaaresta (31 km) auton alle jääneenä. Syksyllä verkoista saaduista iälleen määritetyistä linnuista lähes kaikki olivat 1kv-lintuja (82). Vanhempia yksilöitä saatiin vain kaksi +1kv lintua. Varpuspöllöjä saatiin parhaiten verkoista aamuyöllä ja etenkin aamuhämärissä. Sen sijaan iltahämärissä pöllöjä tuli verkoista harvoin (Kuva 20). Pitempisiipiset yksilöt vaelsivat aikaisemmin kuin lyhyempisiipiset (Kuva 21). Tämä viittaa siihen, että naaraat vaeltaisivat ennen koiraita. Siiven pituuden perusteella (Heikki Lokki julkaisematon) valtaosa sukupuolelleen määritetyistä linnuista oli naaraita (naaraita 21 ja koiraita 6).

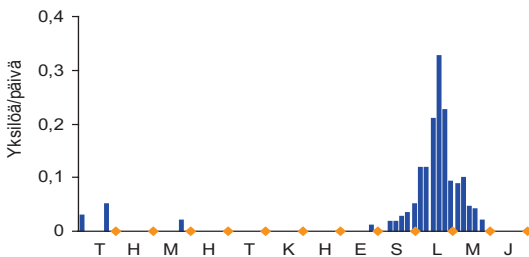
Kuva 20. Hangan lintuasemalla rengastettujen varpuspöllöjen rengastusajankohdat tunnin jaksoissa vuosina 1979–2002.

Kuva 21. Varpuspöllöjen siiven pituus maksimimenetelmällä syksyn mittaan Hangan lintuasemalla vuosina 1979–2002. Lyhyempisiipiset yksilöt muuttivat myöhemmin (Spearman korrelaatio siiven pituuden ja rengastusajankohdan välillä, $r_s = -0.297$, $P = 0.051$, $n = 44$).

Kuva 18. Varpuspöllön vuosittaiset rengastusten ja ulkopuolisten kontrollien yhteissummat kevät- ja syyskausina Hangan lintuasemalla 1979–2002.

Kuva 19. Varpuspöllön vuodenaikaisiintyminen Hangan lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979–2002.

Viirupöllö *Strix uralensis*

Harvinainen syksyinen vaeltajavieras. Seitsemän havaintoa, joista kolme vuonna 1989 ja kaksi vuonna 2000. Yhtä maastohavaintoa lukuun ottamatta kaikki linnut ovat löytyneet yöllä lintuverkosta. Kaikki havainnot: 6.10.1989 1r, 18.10.1989 1 kontr., 28.10.-3.11.1989 1 kontr., 6.11.1992 1p, 25.10.1996 1r, 23.–28.10.2000 1r ja 29.11.2000 1 kontr. Kontrolloitujen lintujen rengastuspaikkakunnat olivat Hartola (etäisyys linnuntietä 261 km), Renko (133 km) ja Joroinen (379 km). Kaikki verkoista tulleet olivat 1kv lintuja. Vanhat viirupöllöt ovat ääriesimerkkejä lintulajien paikkaukkaisuudesta. Suomalaisten rengaslöytöjen ja emojen uudelleen pyydystämisten perusteella arviolta 98–100 % pesivistä viirupöllökoiraista ja 90–95% naaraista oli uskollisia edellisille pesäpaikalleen. Yli viiden kilometrin siirtymiset pesintöjen välillä olivat harvinaisia (Saurola 1987). Kontrollien osuus (50%) verkosta saaduista linnuista on huomattava, joskin aineisto on pieni ($n = 6$). Pesiiikö puolet Etelä-Suomen viirupöllöistä rengastajien asettamissa pöntöissä?

Lapinpöllö *S. nebulosa*

Hyvin harvinainen vaeltajavieras. Kaksi havaintoa, joista ensimmäinen kovan vaellustalven jälkeen: 10.3.1984 löydettiin siipi ja 23.10.1993 yksi lintu istui koko päivän autokentältä rantaan tulevan polun varressa.

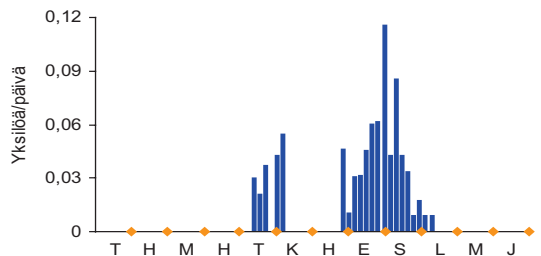
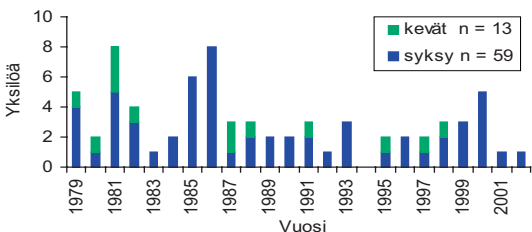

Harjalintu *Upupa epops* on todellinen harvinaisuus Haliaksella. 1990-luvulla laji havaittiin vain kerran ja 2000-luvulla sama meno näyttää jatkuvan eli laji on nähty tällä vuosituhannella ainoastaan kerran. © Pekka J. Nikander, Israel, syyskuu 1986.

Kehräätäjä *Caprimulgus europaeus*

Kehräätäjiä havaittiin yhteensä 72 yksilöä, keskimäärin 3.0 yksilöä/vuosi (0–8). Kehrääjien vuosittaiset määrät laskivat aavistuksen tutkimusjakson aikana (Kuva 22). Valtaosa havainnoista tehtiin syksyllä. Keväthavainnot tehtiin 11.5.–7.6. ja mediaani oli 31.5. Syksyllä havainnot tehtiin 25.7.–10.10. välisenä aikana ja mediaani oli 29.8. (Kuva 23). Lokakuussa havaittiin kolme yksilöä: 1.10.1982, 3.10.1996 ja 10.10.2001. Yhteensä asemalla rengastettiin

33 kehräätäjiä. Näistä syksyllä iälleen määritetyistä oli 1kv-lintuja 23 ja +1kv-lintuja kolme.

Kuva 22. Kehrääjän vuosittaiset yksilömäärät kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Kehrääjän yksilömäärät laskivat hieman jakson aikana, joskaan tämä taantuminen oli tilastollisesti vain suuntaa-antavasti merkitsevää (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $r_s = -0.37$, $P = 0.077$).

Kuva 23. Kehrääjän vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis*
Vain yksi havainto: 25.4.1983 1m.

Mehiläissyöjä *Merops apiaster*
Neljä havaintoa: 29.5.1988 1m S, 13.7.1990 1p, 1.6.2000 1m SW ja 4.6.2001 1 NE.

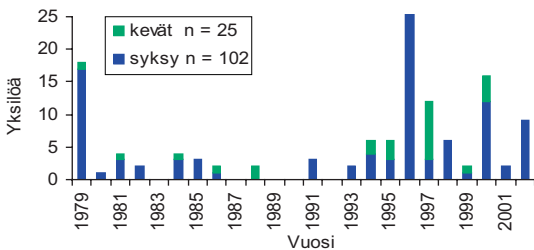
Pienestä otannasta huolimatta tunturi kiurun *Eremophila alpestris* kanta näyttäisi Haliaksen aineiston perusteella taantuvan edelleen. © Jari Kostet, 16.1.2004.

Harjalintu *Upupa epops*

Viisi havaintoa, jos vuoden 1980 toukokuun havainnot tulkitaan samaksi. Kaikki: 10., 15. ja 19.5.1980 1p, 16.9.1984 1 SW hetken p, 3.5.1986 1 W/E, 2.5.1993 1p ja 6.5.2002 1Ä.

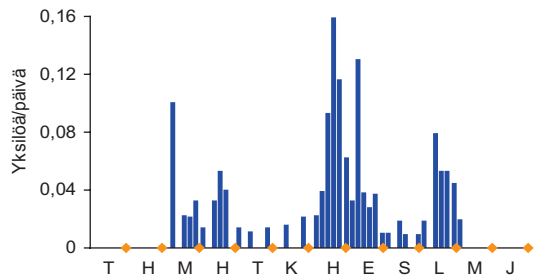
Harmaapäätikka *Picus canus*

Harmaapäätikkoja oli merkitty asemalomakkeelle yhteensä 127, joista osa koski samoja yksilöitä. Laji vai-

Kuva 24. Harmaapäätikan vuosittaiset yksilömäärät kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Harmaapäätikka näytti runsastuneen jakson loppupuoliskolla (1991-2002), jolloin niitä havaittiin keskimäärin 7.6 yks./vuosi. Alkupuoliskolla (1979-1990) vastaava luku oli 3.0 yks./vuosi. Tämä ero oli tilastollisesti merkitsevää (Mann-Whitneyn U-testi, $Z = -2.1$, $P = 0.04$).

kutti runsastuneen jakson jälkimmäisellä puoliskolla (Kuva 24). Vajaa viidesosa havainnoista tehtiin keväällä, jolloin havainnot keskittyivät maaliskuu-huhtikuulle (mediानी 19.4.). Syksyllä esiintyminen oli kaksihuippuinen. Ensimmäinen esiintymishuippu oli heinä-elokuussa ja koski mahdollisesti lähialueella pesineiden kiertyä. Jälkimmäinen huippu koettiin lokakuulla, joka oli varsinainen vaellusajankohta (Kuva 25). Kaikki lokakuussa rengastetut ja iälleen määritetyt olivat 1kv lintuja ($n = 6$). Yhteensä rengastettiin 18 harmaapäätikkaa, joista sukupuolelleen määritettiin kaksi koirasta ja 14 naarasta.

Kuva 25. Harmaapäätikan vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Toukokuun loppu näyttäisi olevan ruostepääskylle *Hirundo daurica* otollisin tapaamisaika Haliaksella. © Kari Soilevaara, Israel, 20.3.1993.

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Harvinainen vaeltaja ajalla 18.9.–21.11. Yhteensä havaintoja 23 yksilöstä. Havainnoista puolet (15 yksilöä) oli vuodelta 1993. 15.10.1993 aseman alueella havaittiin 2p ja huimat 6m valkoselkää. Näistä kahdeksasta kolme rengastettiin. Kaikki muut havainnot koskevat yksittäisiä lintuja. Tapaamisvuodet ja yksilömäärät: –81 1, –85 2, –87 1, –93 15, –95 1, –96 1, –97 1 ja –01 1. Kaikki yhdeksän rengastettua lintua olivat nuoria, kaksi koirasta, seitsemän naarasta. Harmaapäätikan tapaan naaraita havaittiin vaelluksella koiraita enemmän.

Lyhytvarvaskiuru *Calandrella brachydactyla*

Kaksi havaintoa, 24.-27.10.1999 1p Gäulla ja 17.11.1999 1p Gäulla hetken p, nousi S.

Tunturikiuru *Eremophila alpestris*

Tunturikiuruja havaittiin yhteensä 36 yksilöä, keskimäärin 1.5 yksilöä/vuosi. Näistä 22 havaittiin ensimmäisen 12 vuoden aikana (1979–1990) ja 14 jälkimmäisellä puoliskolla (1991–2002), joten pientä taantumista on ehkä havaittavissa vielä viime vuosikymmeninä, vaikka lajin rajuin taantuminen ajoittui 1960–1970-luvulle (Väisänen ym. 1998). Havaituista tunturikiuruista yksi nähtiin talvella (1.2.2000), kolme keväällä (30.3.–10.4.) ja 32 syksyllä. Aikaisin syyshavainto tehtiin 18.9.1984 a2m, joka oli samalla ainoa syyskuinen havainto. Lokakuulta havaintoja tehtiin 24 yksilöstä ja marraskuulta kuudesta yksilöstä. Syksyn mediaani oli 20.10.

Ruostepääsky *Hirundo daurica*

Kolme havaintoa loppukevällä: 19.5.1994 1 NE, 1.6.2000 1p ja 28.5.2002 1 hetken p, lähti SW.

Isokirvinen *Anthus richardi*

Lajista tehtiin yhteensä 19 havaintoa, jotka jakautuvat aikajaksolle 1.9.–15.10. Muutolla havaittiin 12 ja paikallisena Gäulla seitsemän yksilöä. 1kv-linnut rengastettiin 14.9.1983 ja 2.10.1991. Kahdesti yksi yksilö on viipynyt Gäulla yli yhden päivän, 29.9.–3.10.1991 ja 21.–25.9.2000. Valtaosaan havainnoista sisältyy mongoliankirvisen mahdollisuus.

Nummikirvinen *A. campestris*

Nummikirvinen on laji, josta tehdyt havainnot tuppavat useimmin jäämään pöytälaatikkotasolle. Muuttavien lintujen saaminen läpi RK:sta on huomattavasti hankalampaa kuin isokirvisen. RK:n syynin läpäisi vain kolme havaintoa paikallisista linnuista: 31.5.1981 1r vakioverkosta, 13.9.1983 1p Gäulla ja 13.8.1996 1p Uddgrundetilla.

Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola*

1990-luvulla yleistynyt sitruunavästäräkki (Lindroos 2002) havaittiin ensimmäistä kertaa 23.5.1997, kun naaras löytyi Kalskärsvikenin rantahietikolla. Tämän jälkeen laji havaittiin kahdesti: 13.6.1999 2kv koiras rengastettiin Gäsörsvikenin lietteiltä ja 9.5.2002 naaras hetken p, lähti SW.

Virtavästäräkki *M. cinerea*

Havaintoja kaikkiaan 14 yksilöstä, joista 11 koskee muutavia ja kolme paikallisia lintuja. Suurin osa havainnoista keskittyi 1980-luvulle (yhdeksän yksilöä). 90-luvulla tehtiin vain kaksi havaintoa, mutta 2000–02 laji havaittiin viidesti. Laji on mahdollisesti runsastumassa heikon kauden jälkeen. Haliaksella virtavästäräkki oli keskikesän piristäjä; havainnoista kolme osui kesäkuun lopulle ja neljä heinäkuulle. Syksyltä tehtiin seitsemän havaintoa (aikavälillä 22.9.–27.10.): kaksi syys- ja viisi lokakuussa. Toukokuussa laji havaittiin kahdesti: 24.5.1987 ja 26.5.2002.

Koskikara *Cinclus cinclus*

Laji oli Haliaksella lähes jokavuotinen pikkuharvinaisuus pääosin syysmuuttoaikaan. Karoja havaittiin 25 yksilöä, joista syksyllä 23 ja talvella kaksi: tammi- ja helmikuussa. Sydäntalven linnut lienevät siirtyneet talvehtimispurojen jäädyttyä meren rannalle sulaa vettä löytääkseen. Syyskauden mediaani oli 10.11. Parhaimpana syksynä-alkutalvena 2002 havaittiin viisi koskikaraa, jotka poikkeuksellisen kuivan kesän ja syksyn sekä kylmän alkutalven jäljiltä joutuivat turvautumaan meren antimisiin perinteisten talvehtimispurojen kuivuttua ja jäädyttyä.

Taigarautiainen *Prunella montanella*

Huimasta rarirautiaissyksystä 2000 sai Haliaskin omansa: 30.11.2000 taigarautiainen sai säpinää syksyn vakiomiehittäjiin piilottelemalla Gäsörsuddenin rantaruusukossa.

Etelänsatakieli *Luscinia megarhynchos*

Nuori lintu rengastettiin 8.10.1990, jonka jälkeen lintu sinnitteli syksyn kylmää kouraa vastaan aina 21.10. asti. Havainto on Suomen myöhäisin lajista.

Mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros*

Mustaleppälintuja havaittiin yhteensä 30 yksilöä. 1980-luvulla laji ei ollut läheskään jokavuotinen, mutta 1994 alkaen laji havaittiin joka kevät. Laji näyttää runsastuneen etenkin 1990-luvulla. Lågskärinkin aineiston mukaan laji on runsastunut etenkin 1990-luvulla (Lehikoinen 2003c). Haliaksella ehdottomasti parhain vuosi oli 2002, jolloin havaittiin seitsemän mustaleppälintua. Kahta syksyistä havaintoa lukuun ottamatta laji havaittiin aina maaliskuu–toukokuulla. Aikaisin havainto tehtiin 22.3.2002, jonka lisäksi maaliskuussa laji havaittiin 25.3.1989. Havaituista yksilöistä 13 nähtiin huhtikuulla ja toukokuulla kahdeksan. Ainoa yli yhden päiväsuma havaittiin 13.4.2002, jolloin niemen pohjoisrannoilta löytyi peräti neljä naaraspuukuista “mulelia”. Kevään mediaani oli 20.4. Syksyiset havainnot tehtiin 15.9.1983 ja 26.10.1986. Kaikki aseman neljä mustaleppälinturen-gastusta olivat keväältä.

Mustapäätasku *Saxicola torquatus*

Läntisen ryhmän *rubicola/hibernans* naaraspuolinen edustaja viihdytti aseman miehittäjiä 27.5.1999 oleskel- len Gäsörsuddenin rantaniityllä.

Lapinuuilintu *Phylloscopus borealis* on tavattu Haliaksella vain kerran. © Pekka J. Nikander, Halias 11.9.1981.

Nunnatasku *Oenanthe pleschanka*

Ainoa havainto tehtiin 19.10.1995, jolloin vanha koiras kuivatteli pukuaan Tulliniemen autokentällä. Vuoden 2002 loppuun mennessä Suomessa on havaittu yhteensä 27 nunnataskua, kaikki aikavälillä 1.10.–6.11. (Rareiteettikomitean kotisivut www.birdlife.fi, 26.11.2003).

Sepelrastas *Turdus torquatus*

Sepelrastaita havaittiin tutkimusjakson aikana 19, joista keväisiä 13 ja syksyisiä kuusi. Kevätkauden havaintojen pääpiikki keskittyi huhtikuun loppuun, kun taas syyskaudella havainnot keskittyivät lokakuun loppupuolelle. Muutonoajoittuminen oli hyvin yhdenmukainen koko Tringan alueen ja Lågskärin havaintojen kanssa (Lehikoinen 2003c). Kesäkuussa sepelrastas havaittiin Haliaksella kahdesti (3.6.1979 ja 3.–4.6.1981), mikä on harvinaista. Esimerkiksi Lågskärin 176 keväisestä sepelrastaasta vain viisi on havaittu kesäkuussa (Lehikoinen 2003c).

Ruosterastas *Turdus naumanni*

Suomen ensimmäinen havainto lajista tehtiin 23.10.1980, jolloin *eunomus*-alalajin edustaja viihtyi paikallisena asemaniemellä. Suomen viidestä ruosterastashavainnosta kaksi on koskenut alalajia *eunomus* ja kolme nimirodun *naumanni* edustajaa.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

Vaikka Suomessa pesii arviolta 5000 pensassirkkalintuparia (Väisänen ym. 1998), havaittiin laji Haliaksella tutkimusvuosina vain 26 kertaa. Tähän lienee syynä lajin erinomainen piilottelukyky ja lajille sopivien habitaattien puuttuminen Haliakselta. Keväiset havainnot (11, joista kahdeksan laulavaa koirasta) ajoittuivat aikavälille 12.5.–2.6. Keväisistä linnuista kolme löytyi verkoista. Syksyiset linnut taas koskivat rengastettuja (11) tai muuten vain onnenkantamoisella shytettyjä lintuja (4) ajalla 4.8.–16.9. Havainnoista yhdeksän oli elokuulta ja viisi syyskuulta.

Viitasirkkalintu *L. fluviatilis*

Kaiken kaikkiaan laji tavattiin kymmenen kertaa. Seitsemän havaintoa koskee keväisiä tai kesäisiä laulavia koiraita aikavälillä 29.5.–7.7. Miehitäjien hämmästykseksi 12.5.2002 löytyi kärjen verkosta Suomen aikaisin viitasirkkalintu. Keväisiä lintuja rengastettiin lisäksi 9.6.1986, 1.6.1995 ja 29.5.2002. Yksi ainokainen tavattiin syyskaudella (13.8.1981), jolloin rengastettiin nuori lintu. Sama lintu kontrolloitiin kahden kuukauden kuluttua 15.10.1981 ja toisen kerran vielä 19.10. ja luultavasti lintu lepää aseman mullissa vieläkin. Sirkkalintujen piilottelukykyä kuvastaa hyvin se, että tämä yksilö pystyi olemaan alueella kaksi kuukautta tulematta havaituksi.

Rastaskerttunen *Acrocephalus arundinaceus*

Rastaskerttunen on Suomessa harvinainen pesimälaji, eikä Haliaksenkaan aineiston perusteella voida muuta todeta. Kaikki aseman kolme havaintoa tehtiin toukokuun lopussa– kesäkuun alussa, ja koskivat muutolta levähtäviä yksilöitä. Ensimmäinen havainto 25.5.1984, jolloin pihaverkosta saatu yksilö rengastettiin. Muut havainnot: 19.6.1992 laulava koiras Gåsörsvikenin ruoikossa ja

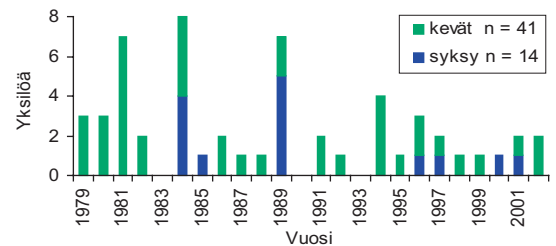
7.6.2000 paikallinen laulamaton yksilö niin ikään Gåsör-suddenin tyven laonnessa ruoikossa.

Lapinuunilintu *Phylloscopus borealis*

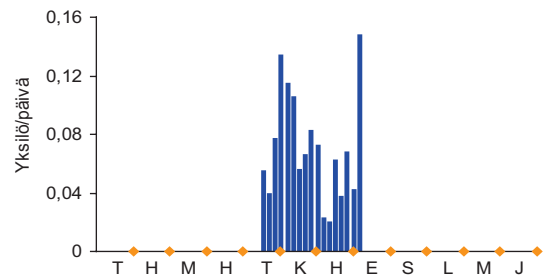
Lajista tehtiin yksi havainto, joka on samalla Suomen myöhäisin syyshavainto: 11.9.1981 1kv r (Pöyhönen 1995).

Idänuunilintu *P. trochiloides*

Havaintoja yhteensä noin 55 yksilöstä, keskimäärin 2.3 yksilöä/vuosi (0–8). Laji oli runsaampi tutkimusjakson ensimmäisellä puoliskolla (1979–1990), jolloin havaittiin 35 idulia. Jälkimmäisellä jaksolla (1991–2002) havaittiin vain 20 idulia (Kuva 26). Valtaosa linnuista havaittiin touko–kesäkuussa (Kuva 27). Kevätkauden mediaani oli 3.6. Useimmiten havainnot koskevat päivän tai pari niemellä laulaneita koiraita, mutta laji pesi myös alueella kahdesti vuosina 1984 ja 1989 (Kuva 26). Aikaisin havainto 16.5.1981 1r ja myöhäisin 6.8.1989 4p (poikue). Yhteensä asemalla rengastettiin 19 idänuunilintua.

Kuva 26. Idänuunilinnun vuosittaiset yksilömäärät kevä- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979–2002. Laji pesi asema-alueella vuosina 1984 ja 1989.

Kuva 27. Idänuunilinnun vuodenaikaisiintymisen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979–2002.

Hippiäisuunilintu *P. proregulus*

Hippiäisuunilintuja havaittiin yhteensä 27. Näistä rengastettiin 17 yksilöä. Havainnoista seitsemän tehtiin 1980-luvulla, 17 90-luvulla ja kolme 2000-luvulla. Parhaimmat “pro”-vuodet ajoittuivat 90-luvun loppupuolel-

le sekä vuosituhannen taitteeseen. 1994–2000 havaittiin yhteensä 20 hippiäisuunilintua (keskimäärin kolme vuodessa), joista 1998 peräti kuusi yksilöä. Kahtena päivänä havaittiin enemmän kuin yksi yksilö: 25.10.1998 hippiäisparven mukana liikkui mukava kolmen “pron” parvi ja 27.10.1998 rengastettiin kaksi hippiäisuunilintua. Kaikki havainnot tehtiin lokakuussa yhtä marraskuista lintua (21.11.1996 1p) lukuun ottamatta, joka on Tringan myöhäisin havainto. Esiintymisen mediaani (24.10.) oli myöhäisempi kuin Lågskärin lintuasemalla (14.10.) vuosina 1965–2002 havaittujen hippiäisuunilintujen (n = 115) (Lehikoinen 2003c).

Taigauunilintu *P. inornatus*

Taigauunilintuja havaittiin yhteensä 23, keskimäärin noin yksi vuodessa. Yhtä lintua lukuun ottamatta kaikki havaitut “inot” rengastettiin. Havainnoista 14 tehtiin 1980-luvulla, kahdeksan 90-luvulla ja yksi 2000-luvulla. Parhaimmat taigauunilintuvuodet sijoittuivat 80-luvun loppuun ja 90-luvun alkuun. Vuosina 1985–91 havaittiin yhteensä 14 “inoa” (keskimäärin kaksi vuodessa). Tämän jälkeen laji ei ollut läheskään jokavuotinen. Kaikki havainnot olivat syys– (8 yks.) ja lokakuulta (15 yks.). Mediaani oli 5.10., joka on hivenen myöhäisempi kuin Lågskärin lintuasemalla vuosina 1967–2002 havaittujen taigauunilintujen (1.10., n = 51) (Lehikoinen 2003c). Pienet ja vihreät sinnittelevät ilmeisesti mantereella pidempään kuin ulkomeren saarilla ennen harhautumismatkinsa jatkamista.

Ruskouunilintu *P. fuscatus*

Kolme havaintoa rengastetuista linnuista: 13.–14.10.1987 1r, 16.10.1993 1r. ja 20.–21.10.1998 1r.

Siperianuunilintu *P. schwarzi*

Kaksi havaintoa samalta syksyltä, jolloin myös koko Suomessa ennätysesiintyminen (Lindroos & Luoto 2000): 6.10.1999 1p ja 9.10.1999 1r.

Vuoriuunilintu *P. bonelli*

Yksi havainto, joka samalla Suomen ensimmäinen ja ainoa havainto lajista: 17.–25.6.2000 1 laulava koiras, joka rengastettiin 20.6. Vuoriuunilinnusta erotettu balkanin-uunilintu *P. orientalis* on havaittu Suomessa kerran ja lajipari kahdesti (Luoto ym. 2001).

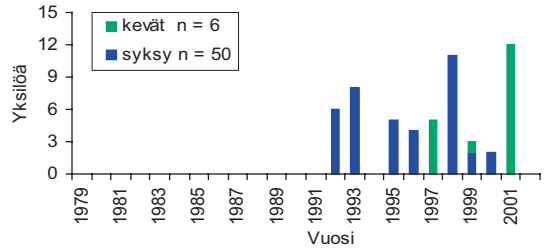
Sepelsieppo *Ficedula albicollis*

Kolme havaintoa: 28.7.1983 1/ r , 15.6.1986 2kv/ r ja 26.4.1993 1/ p.

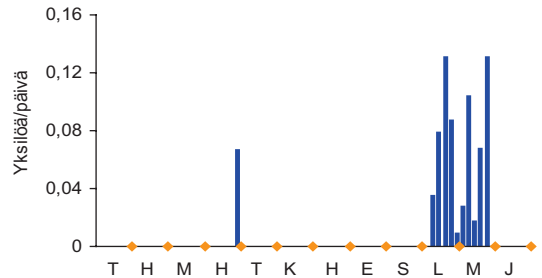
Viiksitimali *Panurus biarmicus*

Viiksitimalin aloitettua Suomen valloituksen 1990-luvun alussa alkoi havaintoja tulla Haliakseltakin. 1992 alkaen Haliaksella havaittiin yhteensä 56 timalia. Mitään selvää runsastumista ei ensi valloituksen jälkeen voida aineiston perusteella todeta. Lajin vuosittaiset vaihtelut ovat suuria kuten vaelluslinnuilla (Kuva 28) (Pöyhönen 2001b). Valtaosa havainnoista tehtiin syksyllä loka–marraskuulta (Kuva 29). Syksyisten havaintojen lisäksi tehtiin kaksi kevätkuulua, jotka huhti-

kuun lopulla (Kuva 29). Yhteensä asemalla rengastettiin kahdeksan timalia.

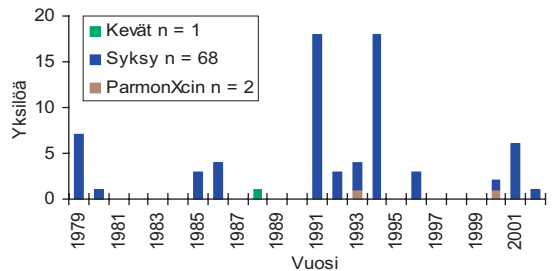
Kuva 28. Viiksitimalin vuosittaiset yksilömäärät Hangon lintuasemalla 1979-2002.

Kuva 29. Viiksitimalin vuodenaikaisesiintymien Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

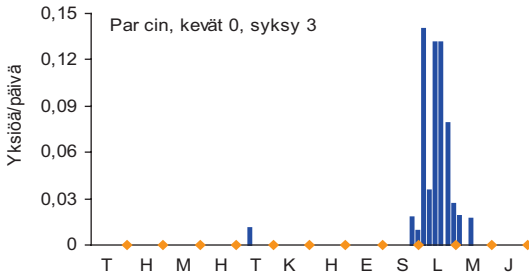
Lapintiaainen *Parus cinctus*

Vaelluslintu, jota tavattiin yhteensä 12 vuotena 69 yksilöä (Kuva 30). Lajin esiintymisen painottui voimakkaasti syksyyn, mutta keväältäkin tehtiin yksi havainto: 12.5.1988 1r. Syksyn havainnot tehtiin 24.9.–14.11. pää-

Kuva 30. Lapintiaaisen sekä lapin- ja hömötiaisen risteymien vuosittaiset yksilömäärät kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002.

osin lokakuussa (Kuva 31). Syyskuussa havaittiin kolme ja marraskuussa kolme lapintiaista. Parhaimmat vaellusyksyt olivat 1979, 1991, 1994 ja 2001 (Kuva 30). Parhaimpina päivinä havaittiin viisi lapintiaista (14.10.1994 5p ja 6.10.2001 5m. Havaituista lapintiaisista rengastettiin yhteensä 37. Lisäksi kahtena syksynä rengastettiin lapin- ja hömötiaisen risteymä (1993 ja 2000) (Kuva 30) (Pynnönen 1994, Lehikoinen 2001).

Kuva 31. Lapintiaisen vuodenaikaisesiintyminen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

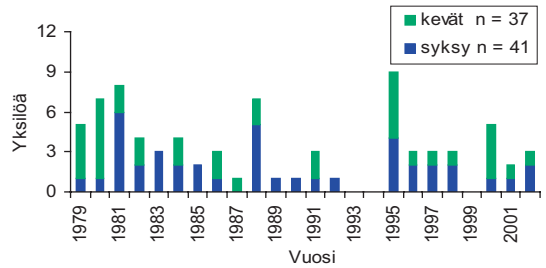
Pussitiainen *Remiz pendulinus*

Kolme havaintoa: 17.–18.4.1988 koiras, joka tuli verkosta 17.4. myöhään illalla. 4.6.1996 yksi hetken paikallisena

bunkkerin pusikossa ennen kuin ampaisi taivaalle kadoten itään. 6.5.2002 löytyi pussitiainen jälleen samaisesta pusikosta ja puolen tunnin vierailun päätteeksi lintu lähti korkealla länteen.

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*

Havaintoja yhteensä 78 yksilöstä, keskimäärin 3.3 yksilöä/vuosi (0–9). Aseman aineiston perusteella kuhankeittäjä vaikuttaa aavistuksen taantuneen 1980-luvun alkuvuosien jälkeen (Kuva 32). Valtaosa havainnoista tou-

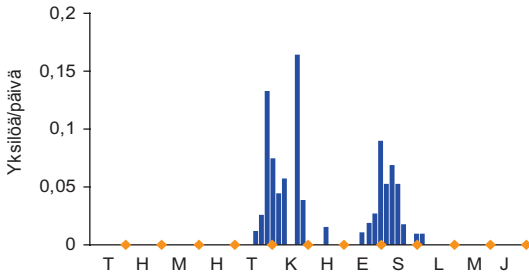

Kuva 32. Kuhankeittäjän vuosittaiset yksilömäärät kevät- ja syyskausina Hangon lintuasemalla 1979-2002. Laji vaikuttaa aavistuksen taantuneen 1980-luvun alkuvuosien jälkeen, joskaan tämä taantuminen ei ollut tilastollisesti kuin suuntaa-antavasti merkitsevä (Spearmanin korrelaatio yksilömäärän ja havaintovuoden välillä, $r_s = -0.34, P = 0.10$).

Varsinainen megarari on tämä Suomenpinnaksi löytynyt vuoriuunilintu *Phylloscopus bonelli*. © Petteri Lehikoinen, *Halias*, 20.9.2000.

ko–kesäkuulta ja elo–syyskuulta (Kuva 33). Kevään mediaani oli 3.6. ja syksyn 4.9. Aikaisin havainto 15.5.1997 ja myöhäisin 3.10.2001. Asemalla rengastettiin yhteensä kolme kuhankeittäjää.

Kuva 33. Kuhankeittäjän vuodenaikaisiintymisen Hangon lintuasemalla viiden päivän jaksoissa vuosina 1979-2002.

Punapäälepinkäinen *Lanius senator*

Yksi havainto: 29.5.1995 koiras niemen kärjessä. Lintu oli alalajia *senator*.

Mustaotsalepinkäinen *L. minor*

Kaksi havaintoa niemen kärjestä: 24.5.1989 1/ p illalla ja 3.6.1995 1 hetken paikallisena.

Punakottarainen *Sturnus roseus*

Kaksi havaintoa: 29.8.1997 1kv lintu kävi kääntymässä niemen kärjessä lähtien NE ja 5.9.2002 1kv lintu SW laskeutuen lounaispuolella sijaitsevalle Kistskär-luodolle.

Keltahemppo *Serinus serinus*

Keltahemppoja havaittiin yhteensä 18 yksilöä. Havainnot ovat selvästi jakautuneet kahteen jaksoon. Havainnoista neljä tehtiin 70–80-luvun taitteessa (–79 3 ja –80 1, –81 1). Tämän jälkeen lajista ei ilmoitettu havaintoja ennen vuotta 1992 ja vuodesta 1994 lähtien laji oli jokavuotinen. Parhaimpina vuotena 2001 havaittiin neljä keltahemppoa, muulloin 1–2. Keltahemppo runsastui Suomessa 1970-luvun alussa, mutta taantui jo 80-luvulle tultaessa (Pöyhönen 1996). Haliaksen alkuvuosien havainnot olivat tämän hyvän kauden satoa. Koko 80-luvun ja 90-luvun alun laji oli Suomessa hyvin harvinainen (Pöyhönen 1996), mutta ainakin Haliaksen havaintojen valossa uusi runsaampi keltahemppojakso alkoi 1990-luvun lopulla ja jatkui tutkimusjakson loppuun asti. Valtaosa havainnoista oli keväältä, etenkin toukokuun puolivälin tienoilta ja varsinaisia syyshavaintoja tehtiin vain yksi 27.10.1994. Aikaisin havainto tehtiin 25.4.2001 1m. Havainnot painottuivat selvästi toukokuulle. Kuukausittainen jakauma oli seuraavanlainen: IV 1, V 12, VI 3, VII 2 ja X 1. Kahden linnun parvi havaittiin kerran (12.7.1995 a2m), muuten havainnot koskivat yksittäisiä lintuja. Kaksi lintua viipyi pidempään kuin yhden päivän: 19.–20.5.1996 /1p ja 12.–14.5.1998 1Ä/. Laulavia koiraita havaittiin kolmesti.

Vuorihemppo *Carduelis flavirostris*

Vuorihemppoja havaittiin yhteensä 40 yksilöä, keskimäärin 1.7 yksilöä/vuosi. Näistä peräti 23 havaittiin vuosina 2000–2001. Keväällä havaittiin yhdeksän yksilöä ajalla 10.3.–30.4. Syksyn aikaisin ja samalla ainoa syyskuinen havainto tehtiin 7.9.1988, jolloin poikkeuksellisen aikainen vuorihemppo laskeutui niemeen muutolta. Muut syyshavainnot tehtiin 16.10.–12.12. ja mediaani oli 16.11. Yli yhden linnun parvia havaittiin seitsemän, joista suurimmassa 31.10.2000 seitsemän lintua.

Tundraurpiainen *C. hornemanni*

Tundraurpiaisia määritettiin yhteensä 64 yksilöä, keskimäärin 2.5 yksilöä/vuosi (0–15). Vuosien välinen vaihtelu vaelluslintujen tapaan voimakasta. Parhaimpina vuonna 1995 havaittiin 15 “turpoa”. Muina vuosina ei havaittu seitsemää yksilöä enempää. Tammikuulla tehtiin kolme havaintoa neljästä yksilöstä ja keväällä tehtiin neljä havaintoa aikavälillä 20.3.–24.4. Loput havainnot (56 yksilöä) tehtiin syksyllä tai alkutalvella aikavälillä 16.10.–8.12. Mediaani oli 2.11. ja parhaimpina päivänä 26.10.1995 havaittiin kuusi paikallista tundraurpiaista. Asemalla rengastettiin 21 tundraurpiaista.

Pikkusirkku *Emberiza pusilla*

Kahdeksan havaintoa: 23.10.1980 1kv r, 30.9.1984 1kv r, 14.–20.10.1984 1kv r, 7.6.1985 laulava Gåulla, 26.8.1986 1r, 9.11.1996 1kv r, 3.11.1998 1p, 26.9.2002 1p.

Kultasirkku *E. aureola*

Yksi havainto: 1.9.1996 rengastettiin Gåulla 1kv lintu.

[Kultatöyhtösirkku *E. elegans*]

Yksi havainto häkkikarkulaiseksi tuomitusta linnusta: 22.4.1991 1/rengastettiin pihaverkosta. Julkaistu aiemmin RK-katsauksessa väärällä päivämäärällä (23.4.1991).

Kiitokset

Kiitokset Haliaksen miehittäjille ja Suomen kulttuurirahastolle havainnoinnin tukemisesta.

Lähdeluettelo

- Berthold, P. 1973: Proposal for the standardization of the presentation of data of annual events, especially of migration data. — *Auspicium* 5 (Suppl.): 49–57.
- Cooke, F., MacInnes, C. D. & Prevett, J. P. 1975: Gene flow between breeding populations of lesser snow geese. — *Auk* 92: 493–510.
- Greenwood, P. J. 1980: Mating system, philopatry and dispersal in birds and mammals. — *Animal Behaviour* 28: 1140–1162.
- Kjellen, N. 1992: Differential timing of autumn migration between sex and age groups in raptors at Falsterbo, Sweden. — *Ornis Scandinavica* 23: 420–434.
- Lehikoinen, A. 2001: Hangon lintuaseman toimintakertomus 2000. — *Tringa* 28: 94–97.
- Lehikoinen, A. 2003a: Hangon lintuaseman toimintakertomus 2001. — *Tringa* 30: 100–103.

- Lehikoinen, A. 2003b: Hangon lintuaseman toimintaker-
tomus 2002. — Tringa 30: 104–107.
- Lehikoinen, A. 2003c: Lågskärin rarit. — Tringa 30:
154–173.
- Lehikoinen, A. & Vähätalo, A. 2000: Lintujen muuton
ajoittuminen Hangon lintuasemalla vuosina 1979–
1999. — Tringa 27: 150–226.
- Lehikoinen, E., Gustafsson, E., Aalto, T., Alho, P., Kle-
mola, H., Laine, J., Normaja, J., Numminen, T. ja Rai-
nio, K., 2003: Varsinais-Suomen linnut. — Newprint
oy, Uusikaupunki, 416 s.
- Lessells, C. M. 1985: Natal and breed-
ing dispersal of Canada geese, *Branta*
canadensis. — Ibis 127: 31–41.
- Lindroos, T. 2002: Sitruunavästäräkki Suomessa. — Lin-
nut 37(3): 26–27.
- Lindroos, T. & Luoto H. 2000: Rariteetikomitean hyväk-
symät vuoden 1999 harvinaisuushavainnot. — Linnut
35(4): 19–31.
- Luoto, H., Lindholm, A., Lindroos, T. & Rauste, V. 2001:
Rariteetikomitean hyväksymät vuoden 2000 harvi-
naisuushavainnot. — Linnut-vuosikirja 2000: 117–
130.
- Ojala, B., Ojala, M. & Soilevaara, K. 1998: RK:n ja ART:
n hyväksymät harvinaisuudet 1996. — Tringa 25:45–
49.
- Ollila, T. 2000: Suomen maakotkat 1990-luvulla. — Lin-
nut-vuosikirja 1999: 4–7.
- Ollila, T. 2003a: Suomen maakotkat 2000-2002. — Lin-
nut-vuosikirja 2002: 24–25.
- Ollila, T. 2003b: Suomen muuttohaukkakanta kasvussa.
— Linnut-vuosikirja 2002: 26–27.
- Pynnönen, P. 1994: Hömö- ja lapintiaisen risteymä Hali-
aksella. — Tringa 21: 37.
- Pynnönen, J. (toim.), Arkiomaa, A., Ekroos, J., Hintik-
ka, J., Lehikoinen, A., Ojala, M., Teräspuro, I. 2000:
Syyskatsaus 1999. — Tringa 30: 275.
- Pynnönen, J. & Komi, P. 2001: Talvikatsaus 1999/2000.
— Tringa 28:42.
- Pöyhönen, M. 1995: Muuttolintujen matkassa. — Otava,
Helsinki, 255 s.
- Pöyhönen, M. 1996: Miksi keltahemppo ei kotiudu Suo-
meen? — Tringa 23: 106–110.
- Pöyhönen, M. 2001a: Muuttavien heinäkurppien esiinty-
minen Suomessa. — Linnut 36(3): 28–31.
- Pöyhönen, M. 2001b: Viiksitimalin vuosikymmen. —
Linnut 36(4): 20–25.
- Rissanen, E., Keskitalo, M., Laukkanen, S. & Ohtonen,
M. 2002: Pikkuharvinaisuudet 2000. — Linnut-vuo-
sikirja 2001: 97–106.
- Saurola, P. 1987: Mate and nest-site fidelity in Ural and
Tawny Owls. — Julkaisussa: Nero, R. W., Clark, R.
J., Knapton, R. J. & Hamre, R. H. (eds.), Biology and
Conservation of Northern Forests Owls: 81–86. USDA
Forest Service General Technical Report RM-142.

**Todellinen hämmingin ai-
heuttaja oli 22.4.1991 ver-
kosta löytynyt kultatöyh-
tösirkku *Emberiza elegans*.
Laji kuitenkin tuomittiin
häkkikarkuriksi eikä Suo-
mi saanut kovan luokan
raria A-listalleen..**

